

جوڭگو - افریکا دوستىعنىڭ وشپەس ھىكەر تىكىشى

ماته ریالدار دی و نه مده دی؛ بولات
شیبیق جو میشلاری قۇنتىاپىسىدە-
ندىپ، بىردى - ئېرى بولات شیبىتى سىسە-
راپ هېپىدى؛ دانە كەرلەۋىشى جۇممسىشە-
لار ئېرى سۈيەم دانە كەر باسىن تاستاپ
ساڭلۇغا دا قىيىادى.

قۇرېلىشىلار مەن نانجىيڭىڭىڭىڭىنىڭ بىرگە قۇلشىتۇنىدا، 1968 - جىلى 9 -
ايىدىڭ 30 - كۇنى نانجىيڭى - چاڭچىيڭى
وۇلکەن كۆپىرىنىڭ تەھىر جول كۆپىرى
سالىنىپ ئېتىپ، پويىز قاتنادى، سول
جىلى 12 - ايىدىڭ 29 - كۇنى تاس جول
كۆپىرى سالىنىپ ئېتىپ، او تو كوللۇك قا-
تنادى.

نانجىيڭى - چاڭچىيڭى وۇلکەن كۆپى-
رى تاس جول كۆپىرىنىڭ وۇزىندىعى
4588 مەتر، تەھىر جول كۆپىرىنىڭ
وۇزىندىعى 6772 مەتر، بۇل سول كەز-
دەگى جۇڭگۇدابى ئەڭ وۇلکەن، كۆپىر
تەھىنیكاسى ئەڭ كۇرەدلەلى تەھىر جول،
تاس جول قوس قولدانمدى كۆپىرى.
كۆپىر سالۇق بارىسىندا يىنجەندەر يالق
تەھىنیكتەر جارا تقان قىرۋار جاڭا تەھىنۇ-
لو گىيا، جاڭا تەھىنیكا لار سول كەزدەگى
دۇنييە جۇزىندەگى وزىق ورەگە جەتتى.
(شىنھۇا اگەنستىكىننىڭ 9 - ايىدىڭ
29 - كۇنى بەيچىخەن بەرگەن
حابارى)

1927 - جملی شهته‌لدیک به‌لگلی
عُبَرْ کوپِر مامانی نانجیگه سول
جردیک وزنده بارلاو جاساعانن
کهین، ”نانجیگه“ کوپِر سالو مؤمکن
مهس!“ ده‌گهن بولاتن. الیدا، 1968 -
جملی وسی ”مؤمکن ۵ مهس“ ده‌گهن
جهردیه هلیمز وزی زهرتنهپ جاسا-
عن، وزگهشه تُورده‌گی بولاتن جا-
سالان ۴ لکهن کوپِر سالنسیپ عبیتیپ،
اوْتوکولیک قاتنادی.
نانجیل - چاگچیاڭ ۇلکەن کوپِر-
رېنلەق سالىۋى 10 جىل ۋاقتى باستان
كەشىرىدى. 1958 - جملی 11 - ايدا
نانجیل - چاگچیاڭ ۇلکەن کوپِرین
سالو كومىسىياسى قۇرۇلدى. 1960 -
جملی 1 - ايدا ۇلکەن کوپِر دىك نه-
گىزگى تۇلعالق قۇرۇلىسى - داريا
ورتاسىنا کوپِر تىرهۇ سالو رەسمى
قۇرۇلىس باستانىدى. يىنجىنەر يالق
تەھنىكتەر سو استىنا 60 نەشكە مەتر
سۇڭىكىپ، سو استىندا دانە كەرلەۋ جانە
سو استىندا كەسە جۇمىستارىن جۇر-
گىزدى. 1966 - جملی 4 - ايدا داريا-
نىڭ ورتاسىندىاعى 9 تىرهۇ سو بەتىنە
دەپىن تولق جاسالىپ بولدى. ”ما-
دەنەيت زور توڭىكەرسى“ بىلىقپالىعى
دەپىن تولق جاسالىپ بولدى. ”ما-
دەنەيت زور توڭىكەرسى“ بىلىقپالىعى
دەپىن تولق جاسالىپ بولدى.

هدی. لیو شاؤچی مهن جوڑ ننلای نیده-
رهمهن کهگهس و تکزگهنده، جوڑگو
و کمهمهتنسلک تانزانیادان زامبیا با راتسن
بر تهمه جولدی کومه کته سپ سالپ
هرؤگه قوسلا تندعن بسدره ددی.
شاو زیدوک نیده رهگه بسلای دهیدی:
سزده رهه قینشلیق بولسا، بسزه ده
قینشلیق بار. عبراق سزده ره دلک قینه-
سلقتارئنر عبز دلک قینشلعمزعا وق-
سامایدی، عبز عزمیز تهمه جول سالما-
ساق تا سزده رهگه کومه کته سپ وسی
دهمه جولدی سالپ بهره همز. 1967 -
جلی 6 - ایدا زامبیانیک زوختنونگی کا-
زنندا جوڑگو عا ساپار لای که لگه که زده
جوڑگو مهن تانزانیا - زامبیا تهمه جول
صالوغا فاتستی سته ره دی اقلداسپ به که-
ده دی. وسی جملی 9 - ایدلک 5 - کونی
جوڑگو، تانزانیا، زامبیا 3 هل و کمهمه تی
یه یجیگه «جوڑھوا حالق ره سپ بیلکاسی
و کمهمه تنسلک تانزانیا بس ریکه نه ره سپ بیلکاسی
کاسی و کمهمه تیمه نه، زامبیا ره سپ بیلکاسی
و کمهمه تیمه نه تانزانیا - زامبیا تهمه جول
صالو جونسنه گی که لسمم» گه قول قویا-
دی. که لسمده بسلای به لگله نگه نه:
جوڑگو و سمسز، هشقاندای شارت سیز
فارنز اقشا بهره دی «اری ماماندار دی جم-

شعسى تانزانيانىڭ استاناسى داراس -
سالامنан باستالىپ، باتىستا زامبىانىڭ ور-
تالق ولکەسىنەدەگى كاپىرىيەمبوشقا جالعاسا-
تن، ”جەر شارىنىڭ تىرىتىعى“ — شىعس
افريقادىعى ولکەن شاتقالدى كەسپ وته-
تن، جالپى ۋۇزىندىعى 1860.5 كىلومەتر
كەلەتن ئېرى تەھىر جول بار. شىعس
افريكا مەن ورتا و كىتۇستىك افريكانى
تۇاستراتىن وسى ولکەن نەگىزگى
جەلى تانزانيا تەھىر جولي دەپ اتالادى،
بۈل جۇڭگو - افريكا دوستىعىنىڭ وشىپەس
ھىكەرتىكىشى .

تانزانيا مەن زامبىا وتكەن عاسىر-
دىڭ 60 - جىلدارىندىعى افريكا قۇرلىمە-
نىڭ ۋلت ازاتتىق تو لوقىنىدا جاخادان تا-
ۋەلسىزدىك العان مەمەلەكتە. الايدا،
كەبىر ھىلدەردىڭ قۇرساۋلاۋى سەبەپ-
تى، وسى ھكى ھىلدىڭ ھكونوميڪاسىنىڭ
دامۇئى ولکەن قىينشلىققا ڈوپ كەلە-
دى. سوندېقتان، تانزانيا، زامبىا ھكى
ھىلدىڭ باشىسلارى دۇنييە جۇزىندەگى
قاتىستى مەمەلەكتەتەرەن ھكى ھىلى تۇ-
تاستراتىن ئېرى تەھىر جول سالۇغا كو-
ھەكتەسۋىدى ئۆتىنىش ھەتىدى.

1965 - جىلى 2 - ايدا تانزانيانىڭ
زۇڭتۇڭى نىيدەرە جۇڭگوغا ساپارلاي كە-

تاسقنا فارسی اتناںپ، حاویہمن قوئقارو بارسندابا سن عبای تککهں 1۔ دارہ جملی فاہرمان ولگی — دلک رویفڑ

هر جوڑه کسکپلن قلم مستلار دی تۇقىندا ئىپ قۇربان بولغان 1. دارەجەلى قاھارمان ولىگى

وْلکهن اترهنه بارپ، شوایجیابا وزنه-
مهن عجورپ، وزنه بویندا تورعن عبر
کشکنه قایقتنی کورپ، قایقتنگ باسن
عورپ، جیانزویعا قارای هسه جونهله دهی.
7 - ایدیلگ 16 - کونی تاگهرتەڭگى ساعات
ادهن 10 مینۇت وتکندە، دىڭ رۇيقو قا-
تارلار بۇقارا قامالپ قالغان ورنىعا
تاياب قالغاندا، وزنه بەتىنەن جارق
ھتپ شاشراغان وشقىن كورنىدە دى
قوڭىرسغان ئيس بۇرق ھە توسىدە -
جارق ھتپ شاشراغان وشقىن كورنىگەن
سول ساتته، دىڭ رۇيقو باقىتقا قارسى
وزنه بەتىنەدە جوئارى كەرنەۋلى ھلەكتە
سىمنا سوعلىپ، ھلىكىپەن قۇربان
بولادى.

”فازرگی عسات پارتیا مهن حالق
بیزدی هڭ قاجەت ھتكەن شەشۈشى
عسات،^{١٤} بىر كومۇئىستىك پارتىا ھۇشە-
سى، كومۇئىستىك جاستار داداعي ھۇشە-
لەرى سناقتى قابىلداب، تاماشا باستاماشى
بولىپ، تاسىقىنعا قارسى اكتانىپ، حاۋىپتەن
قۇتقارۇغا ئىلەس قوسۇش كەرەك!“.
بۇل دىك رۇفيقىدىك اكتىناردان بۇردىن
كادر لار مەن ساقشىلارعا قالدىرعان ھڭ
سوڭىنى نۇسقاۋى، ال ونسىڭ ۋۆزى ۵۵
وەمىرى ارقلى وسى بىر سەرتىن اھالىياتتا
بىكىلەدە:

دیلک رُویقُو قُوربان بولغاننان
کهین، سچوان ولکه لیک حالق وکـ.
مەتى جاغنان توڭكەرسىتك قۇربان
دەپ تانىلدى، 1981 - جىلى 10 - ايدا
قوعام حاۋپىسىزدىگى مېنیسترلىگى جـ.
عنان 1 - دارەجەلى قاھارمان ئۈلگى
اتاعى بەرلىدى. قازىر چۇڭچىڭ
قالالق قوعام حاۋپىسىزدىگى مەكەمـ.
سى بەيىھىي بولىمەشە مەكەم سىندە
دەلک رُویقۇدەلک نزگى سىتەرى بۇگىـ.
كە دەيىن جىر لانۋدا، قاھارماننىڭ
رۇحى ئار ئۇرپاق قوعام حاۋپىسىزـ.
كى كادر - ساقىشلاردىن اوھلەكى ماـقـ.
ساتتى ومتىپاي، قايراتنانا الـا و مـتـلـوـعـا
حىـكـەـرـ لـەـنـدـىـرـ بـىـكـەـلـەـدىـ.

شينحۋا اگەنلىكىنىڭ 9 - ايدىڭ
9 - كۇنى چۈچىگەن بەرگەن حا-
بارى (تىلىشى جوۋە ئىتتاۋ).
چۈچىگەن قالالق ساقشى مۇرا-
جايىندا ئېرى كونە قول ساعات
كۈرمەگە قويىلغان، ونسىڭ
يەسى قوعام حاۋپىسىزدىڭى
مېنیسترلىكىنىڭ 1 - دارەجەلى
قاھارمان ئۆلگىسى —
چۈچىگەن قالالق قوعام حا-
ۋپىسىزدىڭى مەكەمەسى
بەيىدەي بولىمەھەكەمەسى حۋاڭچوھ
ساقشى بولىمەسىنىڭ بۇرۇنىغى جەتكە-
شىسى دىڭ رۇيغۇر. 1981 - جىلى 7 - ايدى-
مادعى ھەكىشە اوئر تاسقىن اپاتىنا قارسى
اتشانۇ كۈرمەسى بارسىندا دىڭ رۇيغۇر
حالق ساقشىلاردىن باستاپ كۈندى
تۈنگە جالعاپ قىزىمەت ورنىنان تاپىجىل-
ماي، ومرىنە قونگەن قاتەرگە قاراماي
حاۋپىكە وشىرعان بۇقارانى قۇتقاراپ،
حالقىنىڭ ئومرى مەن مال - مۇلkinلىك
حاۋپىسىزدىگەن قورعاۋ جولىندا ئۆزىنىڭ
قىمباتتى ئۆمرىن قىدى. ونسىڭ تاعىپ
جۇرگەن وسى قول ساعاتى قاھارماننىڭ
قۇرۇبان بولغان ماڭگىلىك ئاساتىڭ اىياعى
بولپ قالا بەردى.